

Stuber Andrea

Operett kitérővágányon

PARTI NAGY LAJOS – DARVAS FERENC: IBUSÁR

Itt van, mire vágytál, Sárbogárdi Jolán: *A Bajkhálló huszármerte* az Operettszínházban – ujjong bennünk a saját titkos és empatikus Jolánunk.

Első hallásra talán meglepő, hogy a musicalekre és klasszikus operettre szakosodott Nagymező utcai teátrum is elővette az ország számos színházát bejárt Parti Nagy-művet, de jobban belegondolva egyáltalán nem természetellenes: ezúttal az *Ibusár* zenés huszeretti fertálya került autentikusokhoz. A mű másik vonulataért sem kell ab ovo aggódnunk, hiszen akiket Béres Attila rendező az operettszínházi bemutatóban szerepeltet, prózai színészként is képesek szépen helytállni.

Amennyire nehéz volna elképzelni a rongyos kis Ibusár megállóhelyet az Operett aranyozott stukkókkal körbedíszített nagyszínpadán, annyira könnyedén helyére kerül a Raktárszínházban. Túri Erzsébet díszlete korrekten leomló: beázás mintázatú falak, „ROHAGY MEG ÉVA” falfirka, kitörött-megragasztott üvegtábla a lengőajtón, horpadt szemetes, hiányos pad. Sárbogárdi mama konyhája, ahogy kell, kicsi és zsúfolt: kényelmetlen asztal, hokedli, húsdaráló, polcon befőtt, bögrék, zománca vesztett téasztásúró, világító Jézus-portré (vö. operaházi *Fidelio*).

Azután térülj, fordulj, hullj alá lurexfüggöny, s máris egy másik világ tárul elénk: művirágokkal, műgalambokkal, műszívekkel és irdatlan mennyiségű csi-csával-micsával. Túri Erzsébet leleményesen alájátszik az operettparódiának. Pazarul túlhajtott jelmezeiben még a flittert is flitterrel eszik *A Bajkhálló huszármerte* szereplői. Van itt minden, mi szem-szájnak (hány)ingere: a hatfős huszártánckar karácsonyfadíszekkel ékesített, világító lengedezővel megtűzdelt huszárcsákót visel, Talpighy gróf fürdőszobakék, kapucnis tisztis díszegyenruhát. Akad plüssállattal rakott szoknya és még számos egyéb vizuális nyalánkság. (Személyes kedvencem az az apró, csillogó tornacipő-rendjel, amely Talpighy gróf kebelén fityeg.) A tervező által kínált világ látványos „idiotizmusa” alapján az Operettszínház ezúttal minimum öniróniával ábrázolja önnön műfaját. (Bizonyos, hogy azt, nem pedig az operettszerző Sárbogárdi Jolán égbekiáltó dilettantizmusát. Jolánt ugyanis nem komikus vagy tragikomikus hősnőnek mutatja az előadás, hanem drámainak.)

Az első és legígéretesebb percekben Anyuska, vagyis a minden körülmények között a családiaság melegét

sugárzó Lehoczky Zsuzsa tekeri a húsdarálót a nyitány ritmusára. Míg megszólalnak egy szál zongorán az operettdallamok – itt-ott középük keveredik a MÁV-szignál tátítá-tititája –, Anyuska előkészületeket tesz a libafasírtra, amely a későbbiekben majd balul sül el. Azután belép a vonzó orgánnumú Siménfalvy Ágota Jolánja, aki kicsit fiatalabbnak, szebbnek és sokkal kedvesebbnek látszik annál, semhogy egészen reménytelennek tűnjön a sorsa. Ugyanakkor végtelenül finom és érzéletes az a ránc a két szemöldöke között, amely mind komorabban regél egyrészt az alkotás fáradalmairól, másrészt az élet egyéb nehézségeiről. (Talán a színészetéről is. Amikor Amália hercegnasszonyként lovas huszárnak adja ki magát, Siménfalvy még a görbe lábakat is eljátssza.)

A produkció első félóráját zavarba ejtővé teszi, hogy már-már összehozhatatlanul elváljak egymástól a két ibusári nő konyhai kesergője (balról) és a Jolán szerette operett háborús idillje (jobbról). Bár ugyanazok a játszó személyek – mindenekelőtt Siménfalvy gyorsöltözik elképesztő tempóban, amikor csapzott barna lányból viruló, szőke hajzuhatagú Amália hercegnasszonnyá vált át és retúr –, mégis szinte azonosíthatatlanok. Hiába hordja az ájulékony Amália a Jolán barna strapacipőjét, annyira elüt tőle, hogy nem segíti a nézők eligazodását a műben.

Szintén nem látszik semmiféle dramaturgiai/színészi összefüggés vagy megfeleltetés Bajkhálló *Rikhard* huszár kapitány és Kleisermann Mihály muzikális kalauz között. De ezt a nem egyezést azért úgy kell elképzelni, hogy a két alakot öltő Mészáros Árpád Zsolt remekül kiteszi mindkét hőst. Bajkhállóként bűbajos rajzfilmfigura, hatalmas szemekkel, mesés bajusszal, kisfiúsan legörbített szájjal – ugyanakkor virtigli operettbonviván. Misi kalauzként pedig kistérségi MÁV-donhuán, mélyen dekoltált ingben, vastag láncokkal a nyakában, hódító mosollyal enyhén kiélt arcán. Lehoczky Zsuzsának a huszeretben ringlispíles szám és egy természetes toalett jut. Földes Tamás viszont bőségesen kiélvezheti mind a kéjesen rögögtető Talpighy gróf hazaáruói buzgólkodását, mind pedig Vargányai állomásfőnök önerőből előtérbe tolt magányosságát és társkereső igyekezetét. Némiképp felelőssé is tehetjük Földest az előadás második részének súlyos és nemkívánatos elborulásáért. Mert például a Jolánhoz intézett levelét az indokoltnál hozzávetőleg kétszer nyomatékosabban és hosszabban adja elő.

FENT: Siménfalvy Ágota (Sárbogárdi Jolán)

JOBBRA: Siménfalvy Ágota (Amália) és
Földes Tamás (Talpighy)

Evvel el is érkeztünk a produkció problémájához, amely minden bizonnyal a rendező szándékaiból eredeztethető. Talán a társulat drámai erejét kívánta Béres Attila bizonyítani – mintegy pápábban a pápánál –, vagy csak nem találta az optimális egyensúlyt, a groteszk-ironikus összefonódást a mű két szála között, mindenesetre koromsötétbe fordítja a darabot. Jellemző példája ennek az a betét, amikor az előadásban megelevenedik előttünk a nőnap ünnepség, ahol az állomásfőnök kihúzza a gyufát Jolinál. Béres behoz ehhez egy egész MÁV-férfibrigádöt az asztal köré. Ettől Vargányai rámenős udvarlása majdhogynem olyan benyomást kelt, mintha itt partiba vágni készülének a jegypénztárosnőt.

A rendezés egyéni módon oldja meg a befejezést. Jolán az előadás végére konkrétan esztét veszti. Mint (élő)halott fekszik a színen az utolsó képben. Egy fehér frakkos férfi fehér fénybe lépve énekel fölötte zsoldárszerűséget, operettslágerrek többé-kevésbé latinra fordított szövegével.

Parti Nagy Lajos *Ibusárja* bájos, könnyed, csöppet szívfacsaró játék. (Magam egyébként úgy vélem, hogy az egyszemélyes változata az igazi, mert abban nem fél tucat szereplő hozza ugyanazt az egy Parti Nagy-stílust, hanem egy.) Nem bírja el, ha teljes súlyával ránehézkedik az összes szerencsétlen hős, akit nyelvi bravúrában a szerző odaszögezett tollával a papírra.

Schiller Kata felvételei

**PARTI NAGY LAJOS – DARVAS FERENC:
IBUSÁR**
(Budapesti Operettszínház, Raktárszínház)

Zenei vezető: Darvas Ferenc, Mihalics János. **Zongora:** Balassa Krisztián, Mihalics János. **Dramaturg:** Ari-Nagy Barbara. **Díszlet-jelmez:** Túri Erzsébet. **Koreográfus:** Ragács László. **Rendező:** Béres Attila. **Szereplők:** Siménfalvy Ágota, Mészáros Árpád Zsolt, Lehoczky Zsuzsa, Földes Tamás, Faragó András, Kéring László.